

Trafikmedicinens juridik – Sven Hultman

Historisk tillbakablick

Vad innebär EU-medlemskapet?

Vilken lagstiftning gäller?

Hur får man körkort?

Hur behåller man sitt körkort?

Hur blir man av med sitt körkort?

Hur får Transportstyrelsen reda på om någon är olämplig?

När får Transportstyrelsen fatta beslut?

1

Trafikmedicinens juridik – Sven Hultman

När måste läkare agera?

När får läkare agera?

När slipper läkare agera?

Hur ser framtiden ut?

2

Historisk tillbakablick

Körkortsregler och trafiksäkerhet i Sverige

Några reflexioner om en liten medlemsstat som vill vara världsbäst på fred, trafiksäkerhet och alkoholrestriktioner

Världsbäst – sedan hur länge?

- Krig eller fred
- Trafikdöd eller trafiksäkerhet
- Okontrollerat superi eller alkoholrestriktioner

”Du tronar på minnen från fornstora dar”

(saga och verklighet)

- Fornstora dar (fred) = Sveriges försök att häva fattigdomen genom angreppskrig och utvidgade gränser
- Fornstora dar (nykterhet) = ett ohämmat superi som kulminerade under 1800-talet
- Fornstora dar (trafiksäkerhet) = 1930 dog nästan 400 personer i trafikolyckor trots endast ett fåtal bilar. Mycket alkohol, fri fart och inga mötesfria vägar.

Internationell påverkan

- Neutralitet
- FN
- EG

Internationell påverkan

FN:s vägtrafikkonventioner

Genève 1949

Wien 1968

Internationell påverkan

Det första körkortsdirektivet (80/1263/EEC) handlade om att införa en körkortsmodell som var gemensam för hela EG.

Samtidigt uttrycktes en långsiktig ambition att harmonisera körkortsreglerna inom EG

Författningar

EU-direktiv

Lag

Förordning

Myndighetsföreskrifter

1977

1977 Körkortslag

- Svåröverskådligt lapptäcke som gällde i 20 år
- 16 ändringar med övergångsregler
- Inga kapitel, bara paragrafer, till slut 49 stycken

Körkortsförordning

- Svåröverskådligt lapptäcke som gällde i 20 år
- 37 ändringar med övergångsregler
- Inga kapitel, bara paragrafer, till slut 110 stycken

1998

Körkortslag

- Hittills mer än 20 ändringar med övergångsregler
- Kapitelindelning som matchar KKF, kapitel 1 – 7 samma rubriker som KKF, kapitel 8 – 10 (överklaganden, ansvarsbestämmelser och bemyndiganden)

SWEDISH
TRANSPORT
AGENCY

Körkortsförordning

- Hittills mer än 30 ändringar med övergångsregler
- Kapitelindelning som matchar KKL
- Trafikskolereglerna flyttas till ny lag och ny förordning

11

Nyheter 1998

- Försöksverksamhet med alkolås
- 45-årskontroller av körkortshavare med högre behörighet

SWEDISH
TRANSPORT
AGENCY

12

Hur får man körkort?

Körkortstillstånd = medicinskt och personligen lämplig att ha körkort

Ålderskrav

Permanent bosättning i Sverige

Riskutbildningar, kunskapsprov, körprov

13

Hur behåller man sitt körkort?

Undviker att begå trafikbrott

Håller sig frisk och nykter

Medverkar till förnyelse av körkortet vid giltighetstidens utgång

Följer eventuella förelägganden från Transportstyrelsen

14

Hur blir man av med sitt körkort?

När får polisen omhänderta ett körkort?

1. Tydliga tecken på påverkan
2. Sannolik grund för återkallelse
3. Misstänkt trafikfarlig sjukdom

Återkallelsegrunder som berör medicinska förhållanden

5 kap. 3 § körkortslagen

Punkt 1 rattfylleri

Punkt 5 opålitlighet i nykterhetshänseende

Punkt 7 sjukdom

Punkt 8 olydnad (inte följt föreläggande)

15

Signalsystemet

Vilka källor har Transportstyrelsen?

- Polis
- Läkare
- Domstolar
- Främmande makt
- Oroliga anhöriga
- Allmänheten

16

Läkares anmälningsskyldighet Körkortslagen 10 kap. 2 §

- Om en läkare vid undersökning av en körkortshavare finner att körkortshavaren av medicinska skäl är olämplig att ha körkort, ska läkaren anmäla det till Transportstyrelsen.
- Innan anmälan görs ska läkaren underrätta körkortshavaren.
- Anmälan behöver inte göras om det finns anledning att anta att körkortshavaren kommer att följa läkarens tillsägelse att avstå från att köra körkortspliktigt fordon (den s.k. brasklappen).

Körkortslagen 10 kap. 2 § forts

- Om en läkare vid undersökning eller genomgång av journalhandlingar finner det sannolikt att körkortshavaren av medicinska skäl är olämplig att ha körkort och körkortshavaren motsätter sig fortsatt undersökning eller utredning, ska läkaren anmäla förhållandet till Transportstyrelsen.

Läkares anmälan

- I Sverige det huvudsakliga sättet att hitta medicinskt olämpliga
- Svårt för många läkare med tillämpningen
- Gör brasklappen det svårare för läkarna?
- Inga sanktioner för läkare som inte anmäler

Läkares anmälan

- Omkring 3.000 anmälningar varje år
- Omkring 9.000 medicinska återkallelser varje år
- Drygt 100.000 personer har medicinska villkor på sitt körkort
- Alltför få körkortshavare med trafikfarliga sjukdomar anmäls
- Jämför antalet anmälningar med t.ex. antalet demensdiagnoser (25.000) eller strokefall (30.000)

Läkares muntliga "körförbud"

- Indikationen är densamma som för anmälan
- Används oftare än anmälan – i storleksordningen 3-4 gånger oftare (enligt en annan undersökning 10 ggr oftare)
- Av alla som får demensdiagnos under ett år anmäls bara 8%. 85% får muntligt "körförbud"
- Efterlevnad kontrolleras för dåligt av läkare
- Brasklappen behövs ibland
- Tänkt att användas vid kortvariga tillstånd (6 månader rimlig praxis)
- Dock också rimligt att avstå från anmälan vid kroniska tillstånd och sängbunden patient

Läkares anmälan

- Blankett finns
- Ange vilken paragraf man grundar sin bedömning på
- Ange vilken behörighet det gäller
- Ange om det inte gäller någon av delbehörigheterna
- Anmälningsskyldigheten gäller alla läkare
- För återkallelse krävs dock specialistkompetens som underlag. Det räcker dock med kontrasignering.
- "Utredningsanmälan" innebär ett föreläggande om läkarintyg
- Läkares muntliga körförbud har inga rättsliga konsekvenser

Nollvisionen

Och den ljusnande framtid är
vår.....

Anmälningsblankett

[https://www.transportstyrelsen.se/
sv/Blanketter/Vag/korkort/lakare-
och-optiker/lakares-anmalan/](https://www.transportstyrelsen.se/sv/Blanketter/Vag/korkort/lakare-och-optiker/lakares-anmalan/)